

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań, dnia 14 kwietnia 2026 r.

Projekt poprawek legislacyjnych Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do projektu ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (UC100, wersja z 13 marca 2026 r.)

1. Wzmocnienie roli gmin w systemie finansowania (art. 63, art. 64, art. 401f POŚ)

Propozycja zmiany:

- W art. 63 po ust. 1 dodać ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Minister właściwy do spraw klimatu określając, w drodze rozporządzenia, udział procentowy środków pochodzących z opłaty opakowaniowej, zapewnia przekazanie jednostkom samorządu terytorialnego nie mniej niż 50% środków przeznaczonych na finansowanie selektywnego zbierania i transportu odpadów opakowaniowych w ramach gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi.”

- W art. 401f ust. 2 pkt 1 dodać po wyrazach „z którymi Narodowy Fundusz zawarł umowę” słowa:

„— w części nie mniejszej niż połowa środków przeznaczonych na finansowanie zadań wskazanych w art. 63 ust. 1a”.

Uzasadnienie:

Projekt nie gwarantuje ustawowego udziału gmin w redystrybucji środków ROP i uzależnia ich otrzymanie od decyzji NFOŚiGW lub ministra. Ustawowe zagwarantowanie udziału gmin odpowiada faktycznym kosztom systemu lokalnego.

2. Powiązanie systemu kaucyjnego z systemem ROP (art. 124, art. 125, art. 140)

Propozycja zmiany:

- W art. 124 ust. 5 dodać zdanie drugie:

„50% wartości nieodebranych kaucji oraz przychodów ze sprzedaży materiałów opakowaniowych, o których mowa w ust. 1, przekazuje się na rachunek gospodarki odpadami właściwej jednostki samorządu terytorialnego jako rekompensatę za utracone przychody z selektywnej zbiórki.”

Uzasadnienie:

Środki z kaucji i ze sprzedaży surowców obecnie zasilają wyłącznie system producentów, mimo że gminy ponoszą koszty odbioru pozostałych frakcji. Częściowe przekazanie tych środków zrównoważy model finansowy i przywróci zasadę „zanieczyszczający płaci”.

3. Wprowadzenie mechanizmu prefinansowania i płynności (art. 71–72)

Propozycja zmiany:

- W art. 71 dodać ust. 6–8:

„6. Organizacja ROP wypłaca jednostkom samorządu terytorialnego zaliczkę na finansowanie zadań w zakresie gospodarowania odpadami opakowaniowymi, proporcjonalnie do liczby mieszkańców, w terminie 30 dni po zakończeniu każdego kwartału.

7. Wysokość zaliczki ustala się na poziomie nie niższym niż 70% kwoty należnej za poprzedni okres rozliczeniowy.

8. Niewykorzystana część zaliczki podlega potrąceniu w kolejnym rozliczeniu.”

Uzasadnienie:

Brak prefinansowania zmusza JST do pokrywania kosztów systemu z własnych środków, co zagraża płynności. Mechanizm zaliczkowy zapewnia ciągłość usług publicznych i jest analogiczny do systemów dystrybucji środków publicznych, np. dopłat ARiMR.

4. Uzupełnienie finansowania PSZOK-ów (art. 9aa ustawy o UCPG / art. 197 pkt 2 projektu)

Propozycja zmiany:

- W art. 9aa ust. 3 po wyrazie „przyjmują” dodać:

„w ramach finansowania gwarantowanego z ROP, zgodnie z art. 64 ust. 1a ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych”.

Uzasadnienie:

PSZOK-i są kluczowe dla selektywnej zbiórki na terenach wiejskich. Brak refundacji z ROP grozi ograniczeniem ich działalności lub likwidacją.

5. Gwarancja równych warunków terytorialnych systemu kaucyjnego (art. 122, art. 133)

Propozycja zmiany:

- W art. 122 dodać ust. 4a:

„4a. Sieć punktów zwrotu opakowań w ramach systemu kaucyjnego zapewnia co najmniej jeden punkt na każde rozpoczęte 10 000 mieszkańców gminy, w tym przynajmniej jeden punkt w każdej jednostce samorządu terytorialnego.”

- W art. 133 ust. 1 po wyrazach „powyżej 200 m²” dodać:

„oraz w jednostkach handlu detalicznego o mniejszej powierzchni zlokalizowanych w gminach wiejskich, w liczbie nie mniejszej niż dwa punkty na każdą gminę”.

Uzasadnienie:

Na terenach wiejskich brak punktów odbioru ogranicza dostęp mieszkańców do systemu. Minimalna sieć punktów jest konieczna dla równości terytorialnej.

6. Mechanizm wyrównawczy dla lat 2026-2028 (art. 214–215 i dodanie art. 214a)

Propozycja dodania nowego artykułu:

Art. 214a.

1. W latach 2026–2028 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przekazuje JST subwencję wyrównawczą z tytułu utraty przychodów z gospodarki opakowaniami wynikającej z uruchomienia systemu kaucyjnego, finansowaną z wpływów z opłat produktowych i recyklingowych.
2. Wysokość subwencji określa się według algorytmu: liczba mieszkańców gminy × średni roczny koszt odbioru 1 Mg odpadów × 0,1.
3. Subwencja przekazywana jest kwartalnie: do 31 marca, 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia danego roku.

Uzasadnienie:

W okresie przejściowym gminy tracą wpływy ze sprzedaży surowców PET i aluminium. Brak kompensacji prowadziłby do wzrostu opłat lub ograniczenia usług. Subwencja NFOŚiGW zapewnia płynność systemu.

7. Wzmocnienie roli JST w Radzie ROP (art. 117)

Propozycja zmiany:

- W art. 117 ust. 2 pkt 3 lit. a nadać brzmienie:

„co najmniej połowę członków Rady stanowią przedstawiciele JST wskazani przez ogólnopolskie organizacje reprezentujące gminy i powiaty, w tym ZGWRP”.

Uzasadnienie:

Obecna reprezentacja jest symboliczna. Wzmocnienie udziału gmin zapewnia realny wpływ JST na decyzje systemowe.

8. Odpowiedzialność producentów za pełne koszty systemu (art. 56 ust. 2 i art. 190)

Propozycja zmiany:

- W art. 56 ust. 2 po wyrazie „finansuje” dodać:

„w całości, łącznie z kosztami utrzymania lokalnych systemów selektywnej zbiórki prowadzonych przez gminy”.

- W art. 190 ust. 4 dodać:

„Nie wszczyna się postępowania wobec JST, jeżeli niewykonanie obowiązków wynikało z braku środków finansowych przekazanych przez Organizację ROP Opakowań.”

Uzasadnienie:

Pełne koszty systemu powinny ponosić producenci. Dodatkowa ochrona JST zapobiega sankcjom za brak środków od ROP.

9. Transparentność finansowa NFOŚiGW i audyt NIK (art. 401f)

Propozycja zmiany:

- W art. 401f dodać ust. 6:

„6. NFOŚiGW przekazuje corocznie NIK oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu sprawozdanie z wykorzystania środków pochodzących z opłaty opakowaniowej i opłat produktowych, zawierające zestawienie wydatków na poziomie gmin i regionów.”

Uzasadnienie:

Centralizacja środków wymaga jawności i kontroli. Audyt NIK ogranicza ryzyko arbitralnej redystrybucji funduszy.

10. Procedura korekty w przypadku opóźnień w przekazywaniu środków ROP (nowy art. 72a)

Propozycja przepisu:

Art. 72a.

1. W przypadku niewypłacenia przez Organizację ROP należnych środków w terminie 60 dni JST przysługuje odsetka ustawowa oraz roszczenie administracyjne o wypłatę.
2. NFOŚiGW zobowiązany jest do natychmiastowego uzupełnienia środków z rezerwy buforowej, o której mowa w art. 401f ust. 2 pkt 4.

Uzasadnienie:

Opóźnienia lub błędy proceduralne mogą zagrażać ciągłości realizacji usług publicznych. Szybka procedura administracyjna zapewnia płynność JST i stabilność systemu.

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej
St.
Stanisław Jastrzębski